

Alakosztályok szerint:

	α	β	γ	δ	ϵ	ζ	η
A.	69.6	5.0	8.7	4.3	12.3	—	0.1 %
B. erdőlés előtt	40.3	16.0	17.4	2.1	23.8	—	0.4 »
B. » után	42.2	17.4	15.7	0.3	24.2	—	0.2 »

Ez az összeállítás is mutatja az A terület törzseinek kedvezőbb csoportosulását, valamint az erdőléssel kapcsolatos azt a törekvést, hogy a II. csoport uralkodó törzseit az I. és III. rovására szaporítsuk, vagy — alakosztályok szerint — az α törzsek számát emeljük a többiek kiszorításával, csak hogy határozottabb jelleget ez a törekvés az erdőlések kezdetén még nem ölthet, mivel ezt a célt csak lassanként és fokozatosan érhetjük el.

Az első összeállítás mutatja az I. és III. osztály csökkenését a II. javára, míg az elnyomott fák %-a majdnem változatlan.

A másodikból kivehető az α és β törzsek pártolása és a hibás alaku γ és δ , valamint a beteg törzsek kiszorítása. Az ϵ törzsek részesedése még nem csökkent, ezek kivágása túlnagy hézagot adott volna, azonkívül ezek jó része felnyesés útján az α osztályba lesz juttatható.

A fentebbi aprólékos boncolgatás talán feleslegesnek és túlságos szörszálhasogatásnak tűnhetik fel, annál is inkább, mert a vele járó sok számítás nagyon időrabló munka. De ne feledjük, hogy az ennyire részletező eljárást csak aránylag kevés számú területnél fogjuk alkalmazni, itt pedig szükség van rá, mert e nélkül nem kaphatunk tiszta és határozott képet arról a befolyásról, amit az erdőlés különböző módja és foka gyakorol a fák tömeggyarapodására és a törzsnek és koronának fejlődésére, pedig csak ennek a befolyásnak pontos ismerete vezethet az erdőlés legcélszerűbb módjának megállapítására.

Florisztikai tanulmányok a szabédi m. kir. erdőészeti kísérleti telepen.

SZAKMÁRY FERENC-től.

A szabédi erdőészeti kísérleti telep létesítésének legelső idejében már szó volt arról, hogy a fásítási munkálatokkal kapcsolatosan a telep és környékének flórája is tanulmányozás tárgyává tétessék és a további tudományos kutatások céljára nélkülözhetetlenül szükséges rendszeres növénygyűjtemény összeállítása is megkezdessék.

E törekvéstről számot ad Péch a szabédi telep ismertetéséről szóló legelső cikkében — a munka kivitele azonban mindannyiszor a kezdet nehézségein szenvedett hajótörést. Az erdőészeti kísérleti ügy szervezésével

s a szabédi telepnek a görgényszentimrei külső kísérleti állomáshoz történt beosztásával, nemkülönben az egész személyzetnek változásával egyttjáró fennakadása a megszokott munkarendnek, majd a telep megnagyobbitásával megnövekedett munkakör — főképpen pedig a korlátolt számú személyzet sokoldalú elfoglaltsága mindmegannyi oka lett annak, hogy a növényteni tanulmányok az utóbbi időben egészen leszorultak a munkálatok rendjéről.

Központi állomásunk vezetőjének rendelkezése folytán azonban a telep florisztikai tanulmányozásának megszakadt fonala ez idén újból felvétellett, megállapittatván, hogy a még be nem fejezett tanulmányok folytatásához és kiegészítéséhez, egyszersmind pedig a telepörnek a növénygyűjtésre való kioktatásához Lopussny Kornél m. kir. főerdész közreműködése is biztosíttassék. S az a körülmény, hogy Lopussny a feladatra készségesen vállalkozott, és széleskörű botanikai tudásával — harminc éves folytonos búvárkodás mellett szerzett gazdag tapasztalataival, a munkálatok sikeréhez hozzájárulni szándékozott, azzal a vérmes reménnyel kecsegtette állomásunkat, hogy egy nagyjelentőségű és rendkívül értékes tudományos munkával gazdagíthatjuk szakirodalmunkat. Sajnos, hogy közbejött akadályok folytán a szép tervnek kivitele ezuttal is csupán a megkezdés stádiumába juthatott s a növénygyűjtés folytatása, valamint a telep növényvilágának a lehetőségig való teljes determinációja már csak a jövő évre maradhatott.

A tervbe vett havonkénti kirándulás ugyanis csak két ízben, május és június hónapok utólján történhetett s csakis rövid két-két napra. Ez az idő éppen elegendő volt arra, hogy a szabédi telep és környékének — tehát a Mezőség egyik jellegzetes vidékének elképzeltetlen dús és változatos flóráját a szakértő szeme megcsodálja, abban a rendelkezésre állott meghatározó könyvek* segélyével böngészszzen — Lopussnynek bámulatos tudásában nagy érdeklődéssel gyönyörködjek, de mélyre ható tudományos munkálkodást egy-egy ilyen siető kirándulás alatt kifejteni, kész eredményt felmutatni merőben lehetetlenség volt. A további kirándulásokat Lopussny hivatali lekötöttsége megghiúsította s az ez idén elért eredményről csupán annyival számolhatok be, hogy: a növénygyűjtéshez szükséges felszerelések beszereztek, a telepör a növénygyűjtésbe bevezettetett, a kísérleti állomás egy Cserey-féle meghatározóval lett ellátva — s végül, hogy említett két rendbeli kirándulásunk alkalmával a következő, akkortájt virágzó s könnyebben megállapítható növénypéldányokat sikerült feljegyezniem. (A családok és fajok a Cserey-féle számozás szerint vannak sorozva.)

* Dr. Cserey Adolf, Hazslinszky Frigyes, Fuss Mihály, Wünsche Ottó meghatározói.

- XV. Graminaceae. Juss.
- VI. *Alopecurus pratensis*. L.
 VIII. *Phleum* (többféle meghatározatlan faj).
 XII. *Setaria glauca*. P. B.
 XIV. *Stipa pennata*. L.
 XVI. *Agrostis vulgaris*. With.
 XX. *Phragmites communis*. Trin.
 XXII. *Cynodon Dactylon*. P.
 XXIII. *Avena* (meghatározatlan)
 XXVII. *Koeleria cristata*. P.
 XXXI. *Festuca amethystina*. Host.
 XXXVII. *Poa compressa*. L.
 » *pratensis*. L.
 » *annua*. L.
 XLI. *Bromus arvensis*. L.
 » *mollis*. L.
 » *inermis*. Leys.
 » (még többféle megh. faj)
 XLV. *Triticum cristatum*. L.
 » *repens*. L.
 XLVI. *Lolium perenne*. L.
- XVI. Cyperaceae. Juss.
- IX. *Carex praecox*. Jacq.
 » *humilis*. Leys.
- XVIII. Juncaceae. Berth.
- II. *Luzula campestris*. DC.
- XIX Liliaceae. DC.
- * III. *Lilium martagon*. L. †
 VI. *Muscari comosum*. Mill.
 XII. *Ornithogallum narbonense*. L.
 » *umbellatum*. L.
 XV. *Alium flavum*. L.
 » *atropurpureum*. WK.
- XXI. Smilacaceae. R. Br.
- I. *Asparagus officinalis*. L.
- XXIV. Iridaceae. R. Br.
- III. *Iris pseudoacurus*. L.
- XXVII. Convolvulaceae Juss.
- I. *Convolvulus arvensis*. L.
- XXIX. Boraginaceae. Desv.
- IV. *Echinospermum lapula*. Lehm.
 VII. *Anchusa Barrelieri*. Vilm.
 » *officinalis*. L.
 X. *Nonnea pulla*. DC.
 XIII. *Lithospermum purpureo-coeruleum*. L.
 XV. *Cerithe minor*. L.
 XVI. *Echium vulgare*. L.

- XXX. Solanaceae. Juss.
- XXXI. Labiatae. Juss.
- XXXII. Scrophulariaceae. R. Br.
- XXXVIII. Verbenaceae. Juss.
- XXXIX. Plantaginaceae. Juss.
- XLIII. Apocinaceae. R. Br.
- XLIV. Asclepiadaceae. R. Br.
- XLV. Rubiaceae. Juss.
- XLVIII. Dipsacaceae. Lindl.
- XLIX. Compositae. Vail.
- XVI. *Echium rubrum*. Jacq.
- XVIII. *Myosotis stricta*. Link.
- IV. *Hyoscyamus niger*. L.
- VIII. *Solanum nigrum*. L.
- V. *Salvia verticillata*. L.
- » *austriaca*. Jacq.
- » *nutans*. L.
- » *pratensis*. L.
- » *silvestris*. L.
- IX. *Thymus serpyllum*. L.
- XI. *Calamintha acinos*. Clairv.
- XIV. *Nepeta nuda*. L.
- XVII. *Stachys recta*. L.
- » *annua*. L.
- » *germanica*. L.
- XVIII. *Phlomis tuberosa*. L.
- XXI. *Sideritis montana*. L.
- XXX. *Prunella vulgaris*. L.
- » *alba*. Pall.
- XXXI. *Ajuga Laxmanni*. Berth.
- » *Chamepytis*. Schreb.
- » *genevensis*. L.
- XXXII. *Teucrium montanum*. L.
- » *Chamaedrys*. L.
- I. *Verbascum phoeniceum*. L.
- III. *Rhinanthus major*. Ehrh.
- VIII. *Veronica austriaca*. L.
- » (még több megh. faj)
- XII. *Melampyrum* (meghatározatlan)
- I. *Verbena officinalis*. L.
- I. *Plantago lanceolata*. L.
- » *media*. L.
- II. *Vinca herbacea*. W. K.
- III. *Cynanchum Vincetoxicum*. Ant.
Trans.
- II. *Asperula cynanchica*. L.
- IV. *Galium verum*. L.
- » *Mollugo*. L.
- III. *Knautia arvensis*. L.
- VI. *Scabiosa ochroleuca*. L.
- X. *Erigeron acre*. L.

VIII. Ranunculus (más megh. faj).

XI. Helleborus Baumgarteni.

Kovács.

XVI. Nigella arvensis. L.

XVIII. Delphinium consolida. L.

I. Papaver Rhoeas. L.

II. Glaucium corniculatum. Curt.

V. Crambe (meghatározatlan).

VII. Diplotaxis muralis. DC.

IX. Sinapis arvensis. L.

X. Brassica elongata. Ehr.

XV. Lepidium Draba. L.

» campestre. R. Br.

XVII. Capsella bursa-pastoris. L.

XXVII. Thlaspi (meghatározatlan)

XXXVIII. Alyssum calycinum. L.

Viola tricolor. L.

II. Hypericum perforatum. L.

II. Hypericum (más megh. faj).

I. Malva silvestris.

III. Lavatera thuringiaca. L.

IV. Hibiscus Trionum. L.

II. Erodium cicutarium. L'Hérit.

I. Linum flavum. L.

» tenuifolium. L.

» usitatissimum. L.

II. Dictamnus Fraxinella. Pers.

Polygala major. L.

I. Euphorbia Cyparissias. L.

» (más megh. faj).

III. Eryngium campestre. L.

XV. Bupleurum falcatum. L.

» rotundifolium. L.

XLV. Caucalis daucoides. L.

IV. Sedum (meghatározatlan).

I. Spirea filipendula. L.

VI. Rubus (meghatározatlan).

IX. Potentilla recta. L.

XI. Agrimonia (meghatározatlan).

III. Poterium Sanguisorba. L.

VII. Ononis hircina. Jacq.

LXXVI. Papaveraceae. Juss.

LXXVII. Cruciferae. Juss.

LXXIX. Violaceae. DC.

LXXXII. Hypericaceae. DC.

LXXXVI. Malvaceae. Juss.

LXXXVII. Geraniaceae. DC.

XC. Linaceae. DC.

XCIII. Rutaceae. Juss.

XCVII. Polygalaceae. Juss.

CIII. Euphorbiaceae. Juss.

CVIII. Umbelliferae. Juss.

CIX. Crassulaceae. DC.

CXXII. Rosaceae. Juss.

CXXIII. Sanguisorbeae.

CXXV. Papilionaceae. L.

- IX. *Trifolium montanum*. L.
 » *pratense*. L.
 » *repens*. L.
 X. *Medicago falcata*. L.
 » *lupulina*. L.
 » *sativa*. L.
 XII. *Dorycnium herbaceum*. Vill.
 XIV. *Lotus siliquosus*. L.
 » *corniculatus*. L.
 XXII. *Astragalus Cicer*. L.
 » *dasyanthus*. Pall.
 » *Austriacus*. Jaq.
 » *Monspessulanus*. L.
 XXVI. *Coronilla varia*. L.
 XXXI. *Onobrichis sativa*. Link.
 XXXII. *Vicia Cracca*. L.
 » *Pannonica*. Cr.

Ámbár ez a jegyzék a dús növényzetnek csak egy kiszakított részét képezi, változatosságával fogalmat nyújt arról, hogy mekkora feladat előtt áll az, aki a Mezőség különleges növényvilágával óhajt foglalkozni. Már pedig e munka különösen a Mezőség kopárainak sikeres fásítása érdekében továbbra nem halasztható!

A Mezőség kopárainak befásításával célba vett nagyhasznú közgazdasági feladat ugyanis ma is még azok közé a nehezen megoldható szakkérdések közé tartozik, amelyek nem csupán természetrajzi és erdőműveléstani ismereteinket teszik próbára, de amelyeknek elbírálásánál könnyebb a szigorúság álláspontjára helyezkedni, mint a rendkívüli nagy és sok esetben megoldhatatlannak tetsző nehézségek méltányos figyelembevételével becsülni meg a munka hézagos eredményét. Kísérleteink elbírálásánál sohasse feledjük, hogy amíg a mezőgazda valamely termőhelynek művelési módját s az erre megállapítandó eljárásokat rendszeren már egy év leforgása alatt gyakorlati tapasztalatok biztos eredményéből származtathatja le, addig minékünk erdészeknek csak a nagynehezen elérendő sikerre való reménykedés, nem ritkán azonban a sikertelenség csüggesztő fáradtsága, foglalja le gondterhes életküzdelmünkben amugy is próbára tett erőinket.

A kopárok fásítására irányuló kísérleteink legtöbbje nem a tényleges, a megvalósítható, a biztos módszereket adja meg feleletül, hanem csupán annak a kétséges feladatnak a határáig juttat el bennünket, hogy a befásítás sikertelenségének okát tovább kell kutatnunk, keresvén a legjobbnak minősíthető azt a módot, amelylyel a fiatal ültetvény megmaradását biztosíthatnók. Azt tudjuk, hogy a megfelelő faj megválasztásánál a kli-

matikus tényezők számbavétele mellett a legtöbb figyelem arra fordítandó és a legnagyobb súly arra helyezendő, hogy a talaj termőhelyi, chemiai és fizikai alkata az illető fafaj ebbeli igényeinek megfeleljen; mert, ha nem, a fásításra fordított minden költségünk és vesződésünk kárbavész, a fiatal fácskák a leggondosabb elültetés és későbbi ápolás dacára sínlődni fognak, s ha egyhamar nem is pusztúlnak mind ki, 8—10 éves korukban már olyan csenevész nyomorékokká törpülnek, hogy azok hasznát az erdőbirtokos soha látni nem fogja.

Hogy pedig a termőhelynek a fatenyészeti viszonyokhoz való vonatkozásáról tájékozódhassunk: tegyük tanulmány tárgyává a talajt borító növényzetet s ha rendelkezünk olyan területtel is, amelyen az erdősítést, a befásítást már évek előtt megkíséreltük, — nyilvánvaló, hogy újabb erdőtelepítések esetén a két hely növényzetének összehasonlításából fogjuk a legkézzelfoghatóbb tanulságot meríthetni és a legjobb utbaigazítást nyerhetni arra nézve, hogy miféle fafaj lesz arra a helyre a legajánlatosabb. S éppen ezért, nem csupán általános tudományos értékénél fogva fontos, — de merem állítani, legelső nélkülözhetetlen segédeszköze és tanácsadója a kopárok fásítására vállalkozó szakembernek: a botanika, jobban mondva, olyan gyakorlati képzettségű botanikus, aki a növényismeretnek és növénymeghatározásnak biztos mestere.

Kísérleti állomásunk szerencsés, hogy ilyen szakember közreműködésére számíthat, s ha a kilátásba helyezett személyszaporítás folytán az erdőéri szakiskola igazgatója is, mint a külső kísérleti állomás vezetője rendelkezni fog majd annyi idővel, hogy a növénytenyésztési tanulmányokat a szabédi telep folytatólagos fásítási munkálatainál elért eredményekkel egybe kapcsolva, a fennebb vázolt cél érdekében felhasználhassa, a növényeknek a különböző talajviszonyok mellett való előfordulását a facsemeték kedvező vagy kedvezőtlen fejlődésének ismertető jeléül megállapíthassa: meg vagyok róla győződve, hogy a Mezőség befásításának sok kétséges kérdésére fogunk határozottabb feleletet kaphatni; olyan vezérfonalunk lesz e munka, mely a kopárok fásításánál alkalmazandó fafajok megválasztására utbaigazítással, tanácscsal fog szolgálni. Lehetetlen, hogy földmivelésügyi kormányzatunk e célok érdekében a szükséges áldozatoktól elzárkozzék, mert nem lehet sokallani sem a személyszaporításhoz, legkevésbé azonban a tanulmányok folytatására szükséges és már kész kísérleti telepnek az állam tulajdonába leendő megszerzéséhez szükséges költségeket.